احكام الاضحية

في ضوء المذهب الشافعي

Oedh-hiyah *volgens*

die Shāfi'ī Madh'ḥab

Voorberei deur Shāfi'ī Ūlamā

'n Noodsaaklike handleiding vir Qurbani/Oedhiyyah

AL HIDAYAH
CENTRE
EASTERN CAPE

Hierdie werk (Oedh-hiyah Volgens die Shafi'i Madhab), gepubliseer deur Al Hidayah Center, is vry van bekende kopiereg beperkings.

Gedruk in die Republiek van Suid-Afrika

Eerste Druk, 2026

ISBN:
978-0-620-85083-4 (e-book)

LAAI EBOOK AF:
http://alhidayah.co.za/rulings-of-udhiyyah/

Gepubliseer deur:
Al Hidayah Centre, Oos-Kaap

Bonaventuresingel 18
Salsoneville, Port Elizabeth
Telefoon: 041 492 2773
Whatsapp: 041 492 2773 | https://wa.me/27414922773
E-pos: info@alhidayah.co.za
www.alhidayah.co.za

“Die seun van Ādam verrig op die dag van al-Naḥr (slagting) geen daad wat Allah meer lief het as om ’n dier te offer nie. Dit sal op die Oordeelsdag kom met sy horings, hare en hoewe. Die offer word deur Allah aanvaar voordat die bloed die grond bereik. Offer daarom met gewilligheid!”
(al-Tirmidhī)

Inhoud

Voorwoord 1
Die betekenis van Oedh-hiyah in die Sharī’ah 2
Die bewyse vir die wetgewing van Oedh-hiyah 2
Wat die bewyse uit die Heilige Qur’ān betref: 2
Wat die Sunnah betref:.. 3
Wat Ijmā’ betref:.. 4
Die tyd van die wetgewing van Oedh-hiyah... 4
Sommige voordele van Oedh-hiyah... 5
Die Shar’ī-uitspraak van Oedh-hiyah 6
Die bewyse dat Oedh-hiyah Sunnah is 6
Gevalle waarin Oedh-hiyah Wājib word 8
Die voorwaardes van die persoon wat Oedh-hiyah wil uitvoer............. 9
Die voorwaardes van die offerdier.. 10
Tipes diere wat voldoende is vir Oedh-hiyah 10
Ouderdomme van die diere 11
Sonder gebreke.. 12
Die tyd vir die uitvoering van die Oedh-hiyah 14
Verdeling van die vleis 15
Wat gedoen moet word met die vleis nadat die dier geslag is 15
Ander Sunnah-praktyke en etiket rakende Oedh-hiyah 17

Voorwoord

Onder die belangrikste verantwoordelikhede wat verband hou met die voorreg om kennis te verkry, is die plig om daardie kennis oor te dra. Die skrywer vervul hierdie verantwoordelikheid op ‘n lofwaardige wyse in hierdie kort maar tog omvattende handleiding.

Dat hy sy skrywersloopbaan begin met die onderwerp van Oedh-hiyah, een van die mees prominente oorblyfsels van die Ibrāhīmiese (Abrahamitiese) grondslag van ons Dīn (die godsdiens van Islam), voorspel goed vir ’n steeds verdiepende, verbredende en voordelige akademiese toekoms, in shā Allah.

Mag Allah ﷻ seën en aanvaar.

Mufti M Taha Karaan

Prinsipaal | Dār al-ʿUlūm al-ʿArabiyyah al-Islāmiyyah, Strand, Kaapstad, Suid-Afrika

Die betekenis van Oedh-hiyah in die Sharī'ah

Die term Oedh-hiyah verwys na die offerdier uit die kategorie vee, wat enige tyd op die dag van 'Eid en die dae van al-Tashrīq geslag word, met die bedoeling om nabyheid aan Allah ﷻ te verkry. Die term word ook algemeen gebruik om te verwys na die handeling van die slag van die dier gedurende hierdie geseënde dae.

(Sien Asnā al-Maṭālib, Vol. 1, Bl. 534, Mughnī al-Muhtāj, Vol. 4, Bl. 282, Hāshiyat al-Bayjūrī 'alā Ibn Qāsim Vol. 2, Bl. 304)

Die bewyse vir die wetgewing van Oedh-hiyah

Die wetgewing van Oedh-hiyah is vasgestel deur die Heilige Qur'ān, die Sunnah[1], en die Ijmā' d.w.s. die wetenskaplike konsensus van die Fuqahā[2] van die Ummah.

Wat die bewyse uit die Heilige Qur'ān betref:

Allah ﷻ sê in Sūrah al-Kawthar[3]:

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ

"Wend jou dus tot jou Here in gebed en slag."

Volgens die mees korrekte interpretasie van hierdie vers verwys die betekenis van die woord gebed na die 'Eid-gebed, en die woord slag verwys na die slag van die Udh'ḥiyah.[4]

---

[1] Die Profetiese tradisie
[2] Juriste
[3] Sūrah al-Kawthar, vers 2
[4] Sien Tafsīr al-Qurṭubī, Vol. 20, Bl. 218

Allah ﷻ sê ook in Sūrah al-Hajj[5]:

وَالْبُدْنَ جَعَلْنَاهَا لَكُم مِّن شَعَائِرِ اللهِ

"En die offerkamele, Ons het hulle vir julle gemaak onder die simbole van Allah."

Wat die Sunnah betref:

Imām Muslim het op gesag van Anas Ibn Mālik ﷺ oorgelewer:

عَنْ أنس بن مالك رضي الله عنه قال : ضَحَّى النبيُّ صلى الله عليه وسلم بِكَبشَينِ أملحَينِ ، فَرَأيتُهُ واضعا قَدَمَهُ على صفَا حِهِما ، يُسَمِّي ويُكَبِّرُ ، فَذَبَحهُما بيَدهِ.

"Die Boodskapper van Allah ﷺ het twee wit – of wit met swart merke – horingramme as offer geoffer. Hy het die twee ramme met sy eie hande geslag; hy het die naam van Allah daaroor genoem, takbīr[6], gemaak, en die kant van hul nekke met sy voet in posisie gehou."[7]

(Bukhārī en Muslim)

Imām al-Tirmidhī het op gesag van 'Āishah (mag Allah ﷻ tevrede wees met haar) oorgelewer dat die Boodskapper van Allah ﷺ gesê het:

---

[5] Sūrah al-Hajj; vers 36
[6] Allah ﷻ verheerlik deur Allāhu akbar te sê
[7] Ṣaḥīḥ Bukhārī, Hadith nr. 5245, en Ṣaḥīḥ Muslim, Hadith nr. 1966.

عَنْ عَائِشَةَ رضي الله عنها ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَا عَمِلَ ابْنُ آدَمَ يَوْمَ النَّحْرِ عَمَلًا أَحَبَّ إِلَى اللهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ هِرَاقَةِ دَمٍ، وَإِنَّهُ لَتَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِقُرُونِهَا وَأَظْلَافِهَا وَأَشْعَارِهَا، وَإِنَّ الدَّمَ لَيَقَعُ مِنْ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ بِمَكَانٍ، قَبْلَ أَنْ يَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ، فَطِيبُوا بِهَا نَفْسًا

"Die seun van Ādam verrig geen daad meer geliefd by Allah ﷻ op die dag van al-Nahr as die vergieting van bloed nie. Dit sal op die dag van Qiyāmah kom – d.w.s. die diere – met sy horings, hoewe en hare. Waarlik, sy bloed word deur Allah ﷻ aanvaar voordat dit die grond raak. Verrig dit dus gewillig!"[8]

(Sunan al-Tirmidhī en Mustadrak al-Ḥākim)

Wat Ijmā' betref:

Die Fuqahā van die Ummah het eenparig saamgestem oor die wetgewing van die Oedh-hiyah, en dat dit gereken word onder die groot simbole van Islam. Dit is een van die grootste dade waardeur nabyheid aan Allah ﷻ verkry kan word.

Die tyd van die wetgewing van Oedh-hiyah

Die slag van die Oedh-hiyah is in die tweede jaar ná die Hijrah voorgeskryf. Dit is dieselfde jaar waarin die wetgewing van die 'Eid-Salāh en Zakāh plaasgevind het.

(Sien Hāshiyah Qalyūbī 'alā al-Maḥallī, Vol. 4, Bl. 250, al-Mawsū'ah al-Fiqhiyyah, Vol. 5, Bl. 76, al-Muhadh'dhab, Vol. 1, Bl. 237)

[8] Oorgelewer deur al-Tirmidhī Hadith nr. 1439, al-Bayhaqī. Vol. 9, Bl. 261.

Sommige voordele van Oedh-hiyah

Eerstens moet verstaan word dat Oedh-hiyah ’n daad van aanbidding is, en die primêre rede vir die wetgewing van enige daad van aanbidding is om die nabyheid van Allah ﷻ te verkry deur daarvolgens te handel. Daarom is dit veilig om te sê dat die eerste voordeel wat verkry word deur op hierdie goddelike opdrag te handel, die verkryging van die welbehae van Allah ﷻ is, op voorwaarde dat die persoon wat dit uitvoer slegs Sy welbehae daarmee soek. Benewens dit is dit ook ’n vertoning van dankbaarheid teenoor Allah ﷻ vir die gawe van lewe. Verder laat die dienaar van Allah ﷻ deur op hierdie opdrag te handel die gees van ‘opoffering’ ter wille van Dīn herleef deur Nabi Ibrāhīm عليه السلام na te volg. Dit is welbekend dat Allah ﷻ Ibrāhīm عليه السلام getoets het deur hom te beveel om sy seun, Ismā’īl عليه السلام, te offer. Toe Ibrāhīm عليه السلام die gees van gehoorsaamheid aan die goddelike opdrag toon, het Allah ﷻ hom gespaar en ’n ram gestuur om in die plek van sy seun geslag te word. Ibrāhīm عليه السلام het toe die ram geslag. Wanneer ’n gelowige hierdie praktyk navolg, onthou hy die geduld wat beide Ibrāhīm عليه السلام en sy seun Ismā’īl عليه السلام verduur het, en die wyse waarop hulle voorkeur gegee het aan die vervulling van die bevele van Allah ﷻ onder alle omstandighede. Hy word herinner aan die houding van Ibrāhīm عليه السلام hierin, deur sy liefde vir Allah ﷻ bo selfs die liefde vir sy eie gevoelens en seun te plaas. Indien iemand dit opreg in gedagte hou, ontwikkel hy die vermoë om hierdie groot Ambiyā van Allah ﷻ na te volg deur geduld te hê in die uitvoering van die bevele van Allah ﷻ, en Sy liefde bo die liefde vir sy eie self en vleeslike begeertes te verkies. Nog ’n voordeel van Oedh-hiyah is dat dit ’n bron van hulp en verligting vir die armes is. Dit bring vreugde na hul harte en die harte van hul families op die dag van ‘Eid. Dit dra op sy beurt by tot die gevoel van broederskap en die verspreiding van wedersydse liefde tussen individue in die Islamitiese samelewing.

Die Shar'ī-uitspraak van Oedh-hiyah

Volgens die Shāfi'ī Madh'hab is Oedh-hiyah Sunnah Mu'akkadah d.w.s. 'n beklemtoonde Sunnah, en om dit uit te laat terwyl 'n persoon daartoe in staat is sonder 'n geldige verskoning, is afkeurenswaardig. Benewens die Shāfi'ī Madh'hab, is dit die standpunt van die meerderheid geleerdes, wat die Ḥanbalī Madh'hab, Mālikī Madh'hab, Abū Bakr, 'Umar, Bilāl, Abū Mas'ūd al-Badrī (mag Allah ﷻ tevrede wees met hulle), Sa'īd Ibn al-Musayyib, Abū Thawr, Ibn Mundhir en vele ander insluit.

(Sien al-Ḥāwī al-Kabīr, Vol. 15, Bl. 71, al-Majmū' sharh al-Muhadh'dhab, Vol. 8, Bl. 385)

Die bewyse dat Oedh-hiyah Sunnah is

Onder die bewyse dat die Oedh-hiyah Sunnah Mu'akkadah en nie Wājib is nie, is:

Imām al-Bayhaqī het op gesag van 'Abdullāh Ibn 'Abbās ﵁ oorgelewer dat die Boodskapper van Allah ﷺ gesê het:

قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أُمِرْتُ بِالنَّحْرِ وَلَيْسَ بِوَاجِبٍ

"Ek is beveel om die Oedh-hiyah uit te voer, en dit is nie verpligtend (op julle) nie."

(Al-Sunan al-Kubrā, Vol. 9, Bl. 443)

In die weergawe wat deur Imām al-Dāraqutnī oorgelewer is, word die volgende bewoording gebruik:

قَالَ : كُتِبَ عَلَيَّ النَّحْرُ وَلَمْ يُكْتَبْ عَلَيْكُمْ

"Die slagting is op my voorgeskryf, en dit is nie op julle verpligtend gemaak nie."

(Sunan al-Dāraquṭnī, Vol. 5, Bl. 507)

Imām al-Bayhaqī het ook met 'n goeie ketting van oorleweraars oorgelewer dat:

أَنَّ أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيقَ وَعُمَرَ رَضِيَ الله عَنْهُمَا كَانَا لاَ يُضَحِّيَانِ كَرَاهِيَةَ أَنْ يُقْتَدَى بِهِمَا فَيَظُنُّ مَنْ رَآهُمَا أَنَّهَا وَاجِبَةٌ

"Abū Bakr ﷺ en 'Umar ﷺ het soms opsetlik die Oedh-hiyah vir 'n jaar of twee uitgelaat, uit vrees dat mense dit as Wājib d.w.s. verpligtend sou begin beskou."[9]

(Sien al-Majmū' sharh al-Muhadh'dhab, Vol. 8, Bl. 383, Mughnī al-Muḥtāj, Vol. 4, Bl. 123)

Benewens dat dit 'n beklemtoonde Sunnah is, het die Shāfi'ī Madh'hab ook verklaar dat dit Sunnah 'alā al-Kifāyah ten opsigte van 'n huishouding is. Dit beteken dat indien 'n enkele familielid die Oedh-hiyah uitvoer, die Karāhah d.w.s. die afkeur van die versuim om die Oedh-hiyah uit te voer ondanks die vermoë om dit te doen, van die res van die familielede wegval. Dit beteken nie dat een skaap byvoorbeeld namens 'n hele huishouding voldoende sal wees nie, maar bloot dat die element van afkeur in die versuim om dit uit te voer nie op die res van die familielede van toepassing sal wees nie, aangesien ten minste een lid van daardie spesifieke huishouding die simbool van slagting uitgevoer

[9] Oorgelewer deur Imām al-Bayhaqī, Vol. 9, Bl. 265

het. Soos in normale gevalle sal ’n skaap tegnies slegs vir een persoon voldoende wees, wat die werklike ontvanger van die belonings daaraan verbonde sal wees. Die lede van ’n persoon se huishouding word beskou as almal wie se behoeftes deur daardie persoon voorsien word.

Nota:
Selfs al sal die persoon wat die Oedh-hiyah uitvoer die ontvanger van die beloning wees, is dit ook toelaatbaar om iemand anders ’n vennoot te maak in die deel van die beloning van ’n spesifieke dier. Dit is nie toelaatbaar om iemand ’n vennoot te maak in die werklike Oedh-hiyah van ’n dier wat slegs vir een persoon voldoende is nie, bv. ’n skaap, bok ens. Indien dit gedoen word, sal die Oedh-hiyah nie geldig wees nie.

(Sien al-Majmū’ sharh al-Muhadh’dhab, Vol. 8, Bl. 384, Taḥrīr al-Fatāwā, Vol. 3. Bl. 399, Nihāyah al-Muḥtāj, Vol. 8, Bl. 131)

Gevalle waarin Oedh-hiyah Wājib word

Soos voorheen genoem, is die Oedh-hiyah Sunnah onder normale omstandighede; dit word egter Wājib in die volgende gevalles:

1. Indien ’n persoon ’n spesifieke dier wat geskik is vir Oedh-hiyah aanwys terwyl die dier in sy besit is bv.:

“Dit is my Oedh-hiyah, of ek sal die Oedh-hiyah met hierdie skaap uitvoer.”

In hierdie geval is die uitvoering van die Oedh-hiyah Wājib.

2. Indien ’n persoon ’n gelofte aflê om die Oedh-hiyah uit te voer bv.:

“Ek sweer by Allah dat ek die Oedh-hiyah sal uitvoer.”

In hierdie geval sal dit ook Wājib wees om die Oedh-hiyah uit te voer, soos die geval is met die aflê van ’n eed om ander ‘Ibādāt d.w.s. dade van aanbidding uit te voer.

(Sien Ḥāshiyah al-Jamal, Vol. 5, Bl. 251, Ḥawāshī al-Sharwānī ‘alā Tuḥfah al-Muḥtāj, Vol. 9, Bl. 346)

Die voorwaardes van die persoon wat Oedh-hiyah wil uitvoer

Volgens die Sharī’ah word Oedh-hiyah beskou as Sunnah Muakkadah vir die Mukallaf d.w.s. die verantwoordelike persoon. Dit is van toepassing indien die volgende voorwaardes nagekom word:

1. **Islam** - Hy/sy moet ’n Moslem wees.
2. **Bulugh** - Hy/sy moet volwasse wees d.w.s. die ouderdom van puberteit bereik het.
3. **‘Aql** – Hy/sy moet verstand besit.
4. **Finansiële vermoë** – Hierdie voorwaarde word nagekom indien ’n persoon die nodige middele besit om die Oedh-hiyah uit te voer, benewens sy noodsaaklike uitgawes.

Nota:
Noodsaaklike uitgawes sluit in; kos, klere en ’n plek om te woon vir die persoon wat slag, die familie van die persoon wat slag, asook almal wat afhanklik is van die persoon wat slag vir finansiële ondersteuning, vir die dag van ‘Eid sowel as die drie dae van al-Tashrīq wat daarop volg.

Die voorwaardes van die offerdier

Tipes diere wat voldoende is vir Oedh-hiyah

Die Oedh-hiyah sal as geldig beskou word indien dit uitgevoer word met enige dier uit die kategorie van Na’am d.w.s. vee, wat insluit:

’n Manlike of vroulike: Kameel, bees, skaap en bok.

Hierdie diere word gespesifiseer as gevolg van die vers van die Qur’ān.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِيَذْكُرُوا اسْمَ اللهِ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ

Vir elke volk het Ons offergebruike bepaal, sodat hulle die naam van Allah kan noem oor die vee wat Hy aan hulle as voedsel gegee het.[10]

Die woord An’am in die Āyah verwys na die diere hierbo genoem. Verder is dit nie outentiek vasgestel dat die Boodskapper van Allah ﷺ of enige van sy edele Ṣaḥābah ﷺ die Oedh-hiyah met enige dier anders as dié hierbo genoem uitgevoer het nie.

Nota:
Die mees voortreflike dier vir Oedh-hiyah is ’n kameel, dan volg ’n bees in voortreflikheid, en daarna ’n skaap.

Dit is toelaatbaar vir sewe persone om in die Oedh-hiyah van ’n enkele kameel of bees te deel. Elkeen van hulle sal deel in een sewende van die dier.

Dit is deur Imām Muslim (1328) oorgelewer dat Jābir ﷺ gesê het:

[10] Sūrah al-Hajj; vers 34

عن جابر رضي الله عنه قال خرجنا مع رسول الله صلى الله عليه وسلم مهلين بالحج فأمرنا رسول الله صلى الله عليه وسلم أن نشترك في الإبل والبقر كل سبعة منا في بدنة

عن جَابِرِ بْنِ عَبْدِ الله رضي الله عنه قَالَ: نَحَرْنَا مَعَ رَسُولِ الله صَلى الله عَليهِ وسَلم الْبَقَرَةَ عَنْ سَبْعَةٍ

"Tydens die jaar van Hudaibiyyah het ons saam met Rasulullah ﷺ 'n kameel namens sewe persone geslag, en 'n bees namens sewe persone."

Ouderdomme van die diere

1. Die kameel moet ten minste sy sesde jaar betree het.
2. Die bees en bok moet ten minste hul derde jaar betree het.
3. Wat die skaap betref, moet dit ten minste sy tweede jaar betree het, of sy voortande moet uitgeval het.

Indien die skaap in enige van die twee genoemde situasies gevind word, sal dit voldoende wees.

(Sien al-'Azīz sharh al-Wajīz, Vol. 12, Bl. 59, Rawḍah al-Ṭālibīn, Vol. 3, Bl. 193)

Imām Aḥmad het oorgelewer (2/245) dat Abū Hurayrah ؓ gerapporteer het dat hy Rasulullah ﷺ hoor sê het:

قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «ضَحُّوا بِالْجَذَعِ مِنَ الضَّأْنِ، فَإِنَّهُ جَائِزٌ»

“Voer Oedh-hiyah uit met die Jadh’ onder die skape, want dit is toelaatbaar.”

Sonder gebreke

Dit is ook ’n voorwaarde dat enige dier uit die kategorieë wat voorheen genoem is, vry moet wees van enige gebreke of defekte. Wat in aanmerking geneem word, is of die vleis van die dier deur die gebrek verminder word al dan nie.

Byvoorbeeld, ’n dier wat duidelik kreupel, skeel of siek is, sal nie voldoende wees nie.

Imām al-Tirmidhī het oorgelewer (1497) van al-Barā Ibn ‘Āzib ﵁ dat die Boodskapper van Allah ﷺ gesê het:

عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رضي الله عنه قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللهِ صَلى الله عَليهِ وسَلم مَا يُتَّقَى مِنَ الضَّحَايَا قَالَ: الْعَوْرَاءُ الْبَيِّنُ عَوَرُهَا وَالْعَرْجَاءُ الْبَيِّنُ ظَلْعُهَا وَالْمَرِيضَةُ الْبَيِّنُ مَرَضُهَا وَالْعَجْفَاءُ الَّتِي لَا تُنْقِي.

“Vier tipes diere sal nie voldoende wees vir Oedh-hiyah nie; ’n dier wat duidelik skeel is, duidelik siek is, duidelik kreupel is, of ’n dier wat uitermate maer is tot die mate dat sy sintuie aangetas is.”

Nota:
Analogie is gemaak met die gebreke wat in hierdie spesifieke Hadith genoem word, wat beteken dat gebreke wat soortgelyk in erns is ook in aanmerking geneem sal word, en nie beperk sal wees tot slegs dié gebreke

wat uitdruklik in die Ḥadīth genoem word nie. ’n Algemene beginsel is vasgestel om te bepaal of die dier geskik geag sal word vir die Oedh-hiyah of nie. Hierdie beginsel is:

Enige gebrek in ’n dier wat lei tot die vermindering van sy vleis, of eetbare dele, sal nie voldoende wees vir Oedh-hiyah nie.

Gebaseer op bogenoemde beginsel, indien ’n dier se ore of stert afgesny is, sal so ’n dier nie voldoende wees nie. Net so sal ’n dragtige dier ook nie voldoende wees nie, aangesien die dragtigheid veroorsaak dat die dier se algemene liggaamsmassa aansienlik verminder.

(Sien al-Majmū’ sharh al-Muhadh’dhab, Vol. 5, Bl. 428, Mughnī al-Muḥtāj, Vol. 6, Bl. 128)

Die Khaṣī d.w.s. gekastreerde dier sal voldoende wees vir Oedh-hiyah, aangesien die verwydering van die dier se testikels nie as ’n gebrek beskou word nie. Dit is welbekend dat die gekastreerde dier sal vergoed vir die gedeelte wat verwyder is deur sy algemene toename in grootte, en die bykomende sagtheid van sy vleis. Benewens die feit dat die testikels gewoonlik nie geëet word nie.

(Sien Asnā al-Maṭālib, Vol. 1, Bl. 536, Ḥāshiyah al-Bujayrimī ‘alā al-Khaṭīb, Vol. 4, Bl. 336, en Mughnī al-Muḥtāj, Vol. 6, Bl. 136)

Daar is van Abū Rāfi’ ﵁ oorgelewer dat:

ضَحَّى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَبْشَيْنِ أَمْلَحَيْنِ مَوْجِيَّيْنِ خَصِيَّيْنِ

“Die Boodskapper van Allah ﷺ het die Oedh-hiyah uitgevoer met twee groot gekastreerde ramme wat wit – of wit met swart merke – was.”
(Musnad Aḥmad, en Abū Dāwud)

Die tyd vir die uitvoering van die Oedh-hiyah

Die tyd van die Oedh-hiyah begin op die dag van ‘Eid al-Adh’ha sodra daar ná sonsopkoms genoeg tyd verloop het wat die uitvoering van twee raka‘āt van Ṣalāh moontlik maak. Die tyd van die Oedh-hiyah sal voortduur tot die laaste dag van die dae van al-Tashrīq, naamlik die 11de, 12de en 13de van Dhul-Hijjah.

Die mees voortreflike tyd vir slagting is ná die voltooiing van die ‘Eid Ṣalāh.

Imām al-Bukhārī het oorgelewer (5225) op gesag van Barā Ibn ‘Āzib ﷺ dat die Boodskapper van Allah ﷺ gesê het:

عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رضي الله عنه ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، خَطَبَ يَوْمَ النَّحْرِ، فَقَالَ: «إِنَّ أَوَّلَ مَا نَبْدَأُ فِي يَوْمِنَا هَذَا، أَنْ نُصَلِّيَ ثُمَّ نَرْجِعُ فَنَنْحَرَ، فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ، فَقَدْ أَصَابَ سُنَّتَنَا، وَمَنْ ذَبَحَ قَبْلَ الصَّلاَةِ، فَإِنَّمَا هُوَ لَحْمٌ قَدَّمَهُ لِأَهْلِهِ، لَيْسَ مِنَ النُّسُكِ فِي شَيْءٍ»

“Die eerste ding waarmee ons op hierdie dag van ons begin, is dat ons Ṣalāh sal verrig, en dan sal ons terugkeer en slag. Wie dit doen, het ooreengestem met ons Sunnah, en wie voor die Ṣalāh geslag het, het bloot vleis vooruit aan sy familie gegee, en dit sal nie as ’n daad van aanbidding beskou word nie.”

Nota:
Hierdie Hadith noem uitdruklik die tyd wat moet verloop vir die toelaatbaarheid van die uitvoering van die ‘Eid Ṣalāh.

Imām Ibn Ḥibbān het oorgelewer (1008) dat Jubayr Ibn Mut'im ﷺ gesê het:

أيام التشريق كلها أيام ذبح

"Die Boodskapper van Allah ﷺ het gesê: Al die dae van al-Tashrīq is dae van slagting."

Verdeling van die vleis

Wat gedoen moet word met die vleis nadat die dier geslag is

1. Indien die slagting Wājib was:

Indien die Oedh-hiyah uitgevoer is as gevolg van 'n eed of spesifieke aanwysing, dan sal dit nie toelaatbaar wees vir die persoon wat die Oedh-hiyah uitgevoer het, of enige van sy familielede en afhanklikes, om van die vleis te eet nie. Indien enige van hulle toevallig van die vleis geëet het, sal hy aanspreeklik wees om óf die vleis te vervang óf die waarde daarvan te vergoed.

2. Indien die Oedh-hiyah Sunnah is:

Dit sal vir hom toelaatbaar wees om van hierdie vleis te eet soos hy wil, solank hy 'n gedeelte daarvan as Sadaqah gee. Dit is beter en meer verkieslik om 'n klein gedeelte daarvan te eet ter wille van Tabarruk, d.w.s. om seëninge daaruit te soek, en die res weg te gee. Hy kan ook een derde van die vleis vir homself hou, een derde as Sadaqah aan die behoeftiges gee, en een derde aan familie en bure gee, selfs al is hulle welgesteld.

Nota:
Die vleis wat aan welgestelde mense gegee word, word gegee by wyse van Hadiyyah, d.w.s. as ’n geskenk om te eet; daarom sal dit nie vir hulle toelaatbaar wees om dit te verkoop nie. Die vleis wat aan die armes in liefdadigheid gegee word, word gegee by wyse van Tamlik, d.w.s. eienaarskap; daarom is hulle vry om die vleis te eet, te verkoop of te versprei soos hulle wil.

Allah ﷻ het in Sy edele Qur’an gesê:

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِيَذْكُرُوا اسْمَ اللهِ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ

Aan elke volk het Ons offerandes voorgeskryf, sodat hulle die Naam van Allah kan vermeld oor die vee wat Hy aan hulle voorsien het as voedsel.[11]

Net soos die persoon wat slag toegelaat word om die vel van die dier as liefdadigheid weg te gee, het hy ook die keuse om dit vir sy persoonlike behoeftes te gebruik. Hy word egter nie toegelaat om die vel van die dier te verkoop nie, en hy mag dit ook nie gee aan die persoon wat die dier namens hom slag nie, aangesien dit beskou word as ’n vermindering van die dier.

Imām al-Bayhaqī het oorlewer (294/9) dat die Boodskapper van Allah ﷺ gesê het:

مَنْ بَاعَ جِلْدَ أُضْحِيَّتِهِ فَلَا أُضْحِيَّةَ لَهُ

“Daar is geen Oedh-hiyah vir die persoon wat die vel van sy Oedh-hiyah verkoop nie.”

[11] Sūrah al-Hajj: vers 34

Ander Sunnah-praktyke en etiket rakende Oedh-hiyah

1. Wanneer die eerste dag van Dhul-Hijjah aanbreek en iemand van voorneme is om Oedh-hiyah uit te voer, dan is dit Sunnah vir so ’n persoon om hom te weerhou daarvan om enige liggaamshare of naels te verwyder.

Dit sluit die hare van die kop in, gesigshare soos die baard en snor, liggaamshare soos dié van die oksels, onder die naeltjie, en die res van die liggaam.

Imām Muslim het oorlewer (1977) op gesag van Umm Salamah ﵂ dat die Boodskapper van Allah ﷺ gesê het:

عَنْ أم سلمة رضي الله عنها قالت قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من كان له ذبحٌ يذبحه فإذا أهل هلال ذي الحجة فلا يأخذن من شعره ولا من أظفاره شيئاً حتى يضحي

“Wanneer julle die sekelmaan van Dhul-Hijjah sien en enigeen van julle beoog om te slag, laat hom dan weerhou van die verwydering van enige hare of naels.”

2. Dit is Sunnah vir ’n man om die dier met sy eie hande te slag. Indien hy nie daartoe in staat is nie weens swakheid, siekte, ens., dan behoort hy ten minste teenwoordig te wees om die slagting van die dier te aanskou.

(Ḥāshiyah al-Bujayrimī ‘alā al-Khaṭīb, Vol. 4, Bl. 331, Mughnī al-Muḥtāj, Vol. 6, Bl. 124)

Imām Hākim al-Naysābūrī het oorlewer (222/4) dat die Boodskapper van Allah ﷺ vir Fāṭimah ﵂ gesê het:

عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " يَا فَاطِمَةُ قَوْمِي إِلَى أُضْحِيَّتِكِ فَاشْهَدِيهَا فَإِنَّهُ يُغْفَرُ لَكِ عِنْدَ أَوَّلِ قَطْرَةٍ تَقْطُرُ مِنْ دَمِهَا كُلُّ ذَنْبٍ عَمِلْتِيهِ وَقُولِي: إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ " قَالَ عِمْرَانُ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ، هَذَا لَكَ وَلِأَهْلِ بَيْتِكِ خَاصَّةً فَأَهَلَّ ذَاكَ أَنْتُمْ أَمْ لِلْمُسْلِمِينَ عَامَّةً؟ قَالَ: «لَا بَلْ لِلْمُسْلِمِينَ عَامَّةً»

“Staan op en aanskou die slagting van jou Oedh-hiyah. Voorwaar, jou sondes sal vergewe word met die val van die eerste druppel van sy bloed.” Sy het gesê: “O Boodskapper van Allah ﷺ! Is hierdie deug spesifiek vir u familie, of vir ons en vir alle Moslems in die algemeen?” Hy het geantwoord: “Vir ons sowel as vir al die Moslems.”

Dit word ook aanbeveel dat die slagting by ’n persoon se eie huis plaasvind, en dat die lede van sy huishouding teenwoordig moet wees om die slagting te aanskou.

Nota:
Dit is Sunnah vir ’n vrou om ’n man aan te stel om namens haar die slagting uit te voer.

(Sien al-Majmū’ sharh al-Muhadh’dhab, Vol. 8, Bl. 405, al-‘Azīz sharh al-Wajīz, Vol. 12, Bl. 76)

3. Dit is Sunnah vir die leier van die Moslems om ’n dier uit die Bayt al-Māl, d.w.s. die Moslem-skatkis, namens al die Moslems te slag.

(Sien Ḥawāshī al-Sharwānī ‘alā Tuḥfah al-Muḥtāj, Vol. 9, Bl. 348)

Imām Muslim het oorlewer (1967) op gesag van ‘Ā’ishah ﵂ dat:

عَنْ عَائِشَةَ رضي الله عنها ، أَنَّ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِكَبْشٍ أَقْرَنَ يَطَأُ فِي سَوَادٍ، وَيَبْرُكُ فِي سَوَادٍ، وَيَنْظُرُ فِي سَوَادٍ، فَأُتِيَ بِهِ لِيُضَحِّيَ بِهِ، فَقَالَ لَهَا: «يَا عَائِشَةُ، هَلُمِّي الْمُدْيَةَ»، ثُمَّ قَالَ: «اشْحَذِيهَا بِحَجَرٍ»، فَفَعَلَتْ: ثُمَّ أَخَذَهَا، وَأَخَذَ الْكَبْشَ فَأَضْجَعَهُ، ثُمَّ ذَبَحَهُ، ثُمَّ قَالَ: «بِاسْمِ اللهِ، اللهُمَّ تَقَبَّلْ مِنْ مُحَمَّدٍ، وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَمِنْ أُمَّةِ مُحَمَّدٍ، ثُمَّ ضَحَّى بِهِ»

“Die Boodskapper van Allah ﷺ het ’n ram geoffer en gesê terwyl hy voortgegaan het om dit te slag: ‘In die Naam van Allah, O Allah, aanvaar hierdie offer namens Muhammad, die huisgesin van Muhammad, en die hele Ummah van Muhammad.”

Hy behoort dit te slag op die plek van die ‘Eid-Salah waar almal bymekaarkom. Hy behoort ook die slagting met sy eie hande uit te voer.

Imām Bukhārī het oorlewer (5232) dat ‘Abdullah Ibn ‘Umar ﵄ gesê het:

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ الله عَنْهُما أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَنْحَرُ ، أَوْ يَذْبَحُ بِالْمُصَلَّى

“Die Boodskapper van Allah ﷺ het gewoonlik by die plek van die ‘Eid-Salah geslag.”

Fiqh Lewendig Gemaak

Die ryk tapisserie van die Islamitiese lewenswyse word bewaar binne die regsleer van die vier madhhabs. Met hierdie publikasies poog ons om oorspronklike, outentieke literatuur van kundiges in hul onderskeie velde aan u te bring. Om die breër publiek te bereik, word hierdie reëls van Fiqh op ’n vereenvoudigde en maklik leesbare wyse aangebied.

Hierdie publikasie bevat die reëls van Udh’ḥiyah volgens die Shāfiʿī-standpunt. Dit sal dien as ’n handige naslaanboek vir die volgelinge van die Shāfiʿī Madh’hab en sal ook ’n nuttige verwysingspunt wees vir die volgelinge van ander Madh’habs. Dit is voorberei deur Shāfiʿī ʿUlamā.

Laai e-boek af:

www.alhidayah.co.za/rulings-of-udhiyyah/

Gepubliseer deur

AL HIDAYAH CENTRE

Oos-Kaap

AL HIDAYAH CENTRE EASTERN CAPE

041 492 2773

info@alhidayah.co.za

18 Bonaventure Crescent, Port Elizabeth

www.alhidayah.co.za

DOWNLOAD EBOOK

ISBN 978-0-620-85083-4

9 780620 850827